

Dialogsammanställning

Sagan om Tjörn

Möjligheternas översiktsplan
Tjörns kommun

TJÖRNS
kommun

Sagan om Tjörn

Möjligheternas översiktsplan, Tjörns kommun
2022-12-01

Genomförande av dialoger

Karin Löfgren och Pernilla Attnäs Björk, Tjörns kommun

Sammanställning av dialoger

Carolin Folkeson och Paula Widmark, Norconsult AB

Foto

Omslag: fotoflyg.se

Övriga foton: Maria Johannessen

Inledning

Detta är en sammanställning av en digitala dialogen Sagan om Tjörn där invånare och besökare kunde skicka in små korta sagor om deras tankar om Tjörns framtida utveckling. Dialogen pågick mellan juli och oktober 2021 och hölls i samband med framtagande av ny översiktsplan. Sammanlagt kom tio sagor in från både åretruntboende, deltidboende och pendlare.

Bleket

Det var en gång en ö, som hette Tjörn. Ön hade berg och dalgångar, skog och gräsmarker. Mot havet bredde hon ut sina strandängar mellan klipporna. Människorna bodde på ön och levde av hennes tillgångar. De fiskade i havet, höll sina djur och odlade på markerna.

En dag fick ön en bro till fastlandet. Då kunde fler människor komma och bo på Tjörn. De hade fått jobb i Stenungsund eller kanske i Göteborg, och kunde resa dit över bron. Andra människor ville bara bo på Tjörn ibland, så de byggde sitt fritidshus där.

Så gick tiden och allt fler människor kom till Tjörn, en så vacker och behaglig ö, nära både havet och storstaden, en möjligheternas ö ...

Vad hände sedan? Berätta sagan om Tjörn!

Berättelsen om Tjörn

➤ 1. Åretruntboende kvinna, 51–64 år

Det byggdes en promenadslänga längst med havet från Ropekullen i Rönnäng till Kårevik. En upplevelse oavsett årstid att se hav, himmel, öar och horisont från första parkett under sin vandring.

Kårevik

➤ 2. Anonym

Kommunstyrelsen ville att fler skulle bosätta sig på ön för att få mer skattemedel. Detta gjorde att alla kloka funderingar om var och hur många hus som kunde byggas helt slopades. Alla berg bebyggdes för folk vill ha havsutsikt. Alla gamla hamnar och varv bebyggdes för folk vill bo nära havet. Tillslut var Tjörn en ö med jättemånga hus, ingen naturlig, historisk natur, men med milslånga pendelkøer till Göteborg. Dessutom blev den årliga vattenbristen akut hela året.

➤ 3. Kvinna i barnfamilj, 31–50 år, norra Tjörn

Många var de som ville flytta till Tjörn, men det blev svårt för dem som hade bott på ön sedan innan att bo kvar när alla hus blev väldigt dyra. Då bestämde man sig för att man ville satsa på att bygga vackra och hållbara hus för unga och äldre, som bott på ön i alla tider istället för att bara bygga för pensionärer som ville flytta till ön när de slutade jobba. Och helt plötsligt blev det många fler unga som kunde bo på ön och även unga som flyttade till ön.

De unga trivdes på sin ö och jobbade med olika verksamheter på Tjörn, som småskalig turism och det jordbruk som nu blivit väldigt viktigt i Sverige.

Och för de gamla satsade man på trevliga bostäder där de gamla kunde bo och leva ihop och ha nära till naturen och olika aktiviteter, istället för att sitta ensamma i varsitt stort hus på ön. Man satsade mycket på en bra skola och många barnfamiljer valde därför att bo på ön också och kunde flytta in i de stora villorna de gamla flyttade från. På så sätt blev Tjörn en bra ö för alla åldrar.

Lilla Askerön

➤ 4. Åretruntboende kvinna, 65–80 år, nordvästra Tjörn

Idag har ön cirka 30 000 invånare på sommaren. Det är roligt att människor njuter av att bo på ön om sommaren. Affärsidkarna får sin huvudsakliga inkomst under denna årstid. Tänk tanken att vi till låt oss säga 2040 får 20 000 invånare året runt och lika många sommargäster som tidigare. Vad händer med vår kära ö. Vägar och gator får ett stort slitage.

De som flyttar hit vill i huvudsak äga sin bostad. Blir det pensionärer som flyttar hit eller barnfamiljer? Ja det beror på utbudet. Det vill säga skola, vård och omsorg likaså kulturen. Utvecklas kulturen enbart för vuxna och inte involverar alla barn och unga då blir ön ett Mecka för kulturnördar. Bygger vi tillgängliga hyresrätter för äldre och unga, lämnar de äldre sina villor till barnfamiljer och ungdomar kan också få en lite hyresrätt.

Ön lever upp då vi utvecklar alla kommundelar. Rönnäng med öarna intill blommar tack vare ett stort engagemang bland de som bor där. Idrottslivet för unga, människornas initiativförmåga att erbjuda upplevelser gör att intresset för barnfamiljer ökar och de flyttar till öns sydvästra del

Människorna inser att förtätning av serviceorter inte är bra i längden utan de börjar att odla marker på ön och säljer ekologiskt odlad frukt och grönsaker. De blir självförsörjande samtidigt som jorden mår bra av att inte hela tiden ligga i träda. Människor sprids ut på ön och motverkar de nackdelar som uppstår med trängsel i centralorter.

Brott och förstörelser minskar på ön. Barn och unga mår bra då de är en del av denna utveckling. Vi bygger lekplat-

ser till de små barnen istället för stora paddelhallar, vi lär våra barn hur man ska vara aktsamma om det som växer i jorden och finns i naturen. På vår HÖN satsar politikerna inte bara på god budgetteknik utan också på en mjuk social budget som inte ger +-0 inom ett budgetår utan tar tankarna många år framåt för att HÖN ska njuta av grönska, god hälsa och välstånd.

Redan idag finns aktörer i olika delar av kommunen som har verksamhet i mindre skala. Du kan köpa ditt frukostbröd i ett litet bageri, få dina grönsaker från en lokal odlare. Sytt upp dina kläder eller annat från någon återbrukare. HÖN vill att det ska bli status att leva så för då mår HÖN bäst.

➤ 5. Åretruntboende man, 18–30 år, västra Tjörn

Trots att efterfrågan på att bo och verka på ön ständigt ökade valde kommunen att varsamt, och i mycket begränsad omfattning, exploatera ön. Detta på grund av vördnad för öns värdefulla historia och för att bevara småskaligheten, gemenskapen och naturvärdena på ön.

➤ 6. Åretruntboende, västra Tjörn

Köerna blev längre och längre över broarna. Det blev svårare och svårare att hitta en parkeringsplats på alla fina orter, ditt alla ville komma. På bryggorna i kustorterna trängdes människor som packade sillar. Längs de mest trafikerade vägarna genom centralorten började husen bli svårsålda och föll i värde. De fastboende började fly. Sålde eller hyrde ut sina hus till sommarboende. Vintertid stod samhällena tomma och tysta, svarta fönster överallt

Fler och fler affärer fick svårare att klara sig året om och allt fler började stänga ner. Bara "pop-ups" vad gäller affärer och restauranger under några intensiva veckor sommartid, där pengarna hamnade i fickorna på icke Tjörnbor med "big business" i blicken. Den kommunala servicen med va-försörjning, sophämtning, städning och hemtjänst sommartid blir alltmer ansträngd. Vårt vackra Tjörn blev en sliten kommun med stora kostnader och inga intäkter, en sommarkommun med missnöjda innevånare och inget mer ... Så sorgligt!

➤ 7. Åretruntboende man, 65–80 år, nordvästra Tjörn

Så var det så att klimatfrågorna till slut nådde fram ända till lokalpolitikerna på Tjörn! De slutade kivas om de små sakerna då de snart kunde inse att räddandet av klimatet var större och viktigare än alla andra frågor.

Så kom det sig att politikerna på Tjörn bestämde sig för att bli Sveriges ledande klimatkommun. En febril aktivitet satte igång bland företag, partier, föreningar, kommunens egna verksamheter och framför allt i de grupper av Tjörnbor som bildats med klimatfrågorna som huvudfokus. Massmedia, först lokalt och sedan rikstäckande massmedia började skildra det front- och pionjärarbete som bedrevs på Tjörn. Kreativiteten var beundransvärd och snart började företag etablera sig på ön för de hade långt tidigare insett att detta var framtiden.

Många andra kommuner i vårt avlånga land, stora som små, kom till Tjörn för att få veta hur man gör! Utomlands skildrades arbetet för klimatmålen i massmedia!

Vid sidan om nya företagsetableringar ökade turismen på Tjörn. Den var givetvis helt klimatanpassad! Klimatmedvetna barnfamiljer valde att flytta till Tjörn därför att de tänka på sina barns framtid!

Nu skriver vi år 2050! Nu kan vi se att Tjörns klimatarbete spred sig och blev till en kraft i omställningen som gjorde att vi klarade klimatmålen även fast det såg dystert ut i början av 2020-talet! Tack vare klimatomställningen har Tjörn en god ekonomi som skapat en mycket god äldreomsorg, skola och övrig välfärd!

Hurra för Tjörn!

➤ 8. Inpendlande kvinna, 51–64 år

Sen började alla på Tjörn förstå att den enda vägen framåt är att verkligen minimera belastningen på vårt jordklot. Folk/alla började odla helt ekovänligt, med permakultur som mest använda modell, kollektivtrafiken utvecklades på så vis att man bara använde eldrivna fordon och tillsatte möjligheter för alla som bor på mer avlägsna ställen att åka mini-fordon de kunde beställa m kort varsel.

Elcyklar subventionerades, nya cykelfordon med tak uppfanns och cykelbanorna byggdes ut på ett så lite miljöbelastande sätt som möjligt, så att folk upptäckte nästan helt slutade ta sina bilar. Man skapade flera områden med mindre bostäder där folk kunde bygga själva (med hjälp) och där det kunde finnas gemensamma tvättutrymmen, festlokal mm, boplatser för alla som ville välja att främst använda återbrukade byggmaterial, gå ner i boendestorlek och kostnad och istället samarbeta och samverka kring boende och skapande av goda integrerade kreativa miljöer för barn, unga, gamla.

Forskare och arkitekter, byggare, odlare och humanistiska entreprenörer medverkade runt omkring så att överallt blev små pärlor av kunskap och kunnande med hållbarhet på alla plan i fokus. Tjörn blev sedan vida berömt i Sverige och Europa för att ha lyckats skapa en så livsvänlig miljö att man kunde höra naturen självt sucka av glädje vid midnatt var kväll. Och Tjörn hoppade såklart snabbt upp från plats 238 på kommunlistan över klimatvänlig kommun till nr 1.

► 9. Man i fritidsboende barnfamilj, 31–50 år, nordvästra Tjörn

Man kom överens om att bilismen skulle minska, hön hade ju så smala fina kurviga vägar och man ville göra det säkert för cyklister och andra lättare fordon. Några stamlinjer för bussarna och sedan små självkörande elbilar. Lastcyklar finns att låna. Lanthandeln blir åter populär och med det följer en lokal handel med varor som man behöver på en ö med turism och lantbruk.

Jolleklubbar finns lite över allt och flera seglarläger erbjuder roliga sommaraktiviteter för barn och unga vuxna, dagsturer med segelbåt och egen skeppare är vanligt och i småbåtshamnarna är det kurser både om kultur, miljö och hälsa. Vandrarhem och tältplatser är populära och den vackra Tjörnleden har utvecklats till att ha både en kustslinga och en landsbygdsdel. Hembygdsgräddturor om att ha helgaktiviteter och historien om häxbränningen är inte längre mest populär sedan man startade utgrävningarna och skådespelen runt dessa.

➤ 10. Man i åretruntboende barnfamilj, 31–50 år, västra Tjörn

Sagan om Tjörn (ps. för mig är ön en ståtlig gammal dam).

Det var en gnistrande sommarmorgon på ön Tjörn. Ön njöt i solen och svalkades av det härliga salta vattnet som omslöt henne. Lite som om du eller jag hoppar i plurret.

Hon gillade att vara en ö på västkusten, för vem kan inte gilla det en dag som denna?

Det hon inte visste om var att det fanns massor utav krafter som ville olika saker med henne. Viktiga gubbar var arga och vrålade om "infrastruktur" och arga gummor tyckte att det inte fanns "tillräckligt med kultur". Och sådär höll dom på. Men ön hon solade sig i glansen från havet precis som hon hade gjort i tusentals år.

Ibland så kände hon att det kliade här där på hennes kropp av granit. Det skulle byggas och byggas. Hon tänkte att det var väl antingen infrastrukturegubbarna som var igång igen, men hon brydde sig inte om det och blundade och slumrade till i solskenet.

Men en dag när hon låg och slumrade som bäst så vaknade hon till. Men vad är det här tänkte hon? Ska dom bygga på hela min kropp? Hon oroade sig om alla hennes kompisar som hon hade lärt känna genom de tusentals åren. Hur stod det till med hennes kompisar träden? Och hur mådde älgen som hon kände sen hon var en liten spillevink som knappt kunde gå. Och vad hände med hennes kompisarna i vattnet?

"Vi ska bli fler! Vi ska ha mer! Fler turister! Alla ska få plats! Alla ska ha terrass!", ekade det runt henne. Och hon

hade ju alltid varit en snäll ö som välkomnat alla, men nu blev hon orolig. Men varför vill dom bli fler, tänkte hon. Det handlar väl inte om det ändå, det handlar väl om att alla hennes vänner, både människor, djur och växter ska ha det bra?

Tofsvipa

Nu blev hon konfunderad. Bara sådär konfunderad som en riktigt gammal ö kan bli. Hon som hade sett så mycket kände att hon behövde lära alla gubbarna och gummorna något.

Hon skickade ut ett meddelande, på det hemliga öspråket, genom havet som gick till alla öar runt om i världen. Hon sa såhär på det uråldriga öspråket: "Hur mår ni mina gamla vänner? Det är jag, Tjörn, som undrar hur ni ha det? Vad händer hos er? Jag, en liten ö här i norr undrar om jag kan lära mig av er. Så min fråga är: har ni det bra och vad händer hos er?"

Det tog en dag eller två och sen började svaren komma in genom havet. Första svaret kom från Roratonga "Hej min

gamla vän, jag är i nöd. Varje år som går blir jag mindre och mindre. Kan du hjälpa mig? Se till att folket på din ö jobbar hårt för att inte vattennivån ska höjas och klimatet förändras.”

Sen svarade ön Santa Cruz del islote utanför Colombias kust ”Hej Tjörn min gamla vän. Nu ska jag berätta för dig vad som hände mig. Jag somnade till i det sköna varma vattnet och sen hade varenda kvadratmeter byggts på min arma kropp. Jag får mycket uppmärksamhet för att vara den mest tätbebyggda ön i världen, men du ska veta hur ledsen jag är. Jag saknar mina vänner träden, fiskarna och alla andra som delade platsen. Nu finns bara människor och cement. Så stå på dig min ö-vän”

Efter någon dag kom ett nytt meddelande på öiska, denna gången från Tjörns gamla ö-kompis El Hierro som var del av ökompisgänget Kanarieöarna. ”Hej min gamla vän”, sa ön El Hierro, ”nu ska jag berätta hur bra jag mår”. Nu blev Tjörn nyfiken. ”Jo, ända sedan 1996 har det funnits en plan för hur jag ska bli hållbar. Jag skapar min egen energi och gubbarna och gummorna här på min ö bestämde sig för att jag har helt unika saker så därför bygger de med eftertanke. Och jag får tusentals besökare varje år just för att jag är orörd. Och nu har jag många fler fisk och växtkompisar än tidigare. Jag hoppas att höra från dig snart. Se till att förklara för gubbarna och gummorna på din ö! Lycka till. Nu kunde Tjörn andas ut lite igen. Det fanns hopp. Men hur skulle hon förklara allt som bara hon visste? Kanske kan du som läser detta hjälpa henne?

➤ 11. Åretruntboende kvinna, 81 år eller äldre, östra Tjörn

Sagan om Tjörn, sett med 85+ glasögon:

Boende:

Skall finnas ett antal möjliga boenden att välja på, när men inte orkar eller vill bo kvar i sin villa/bostadsrätt. Ett bra exempel trygghetsboende, där man har vissa ytor som är gemensamma tex samlingsrum , uterum och odlingsmöjlighet. Trygghetsboendet skall inte vara behovsprövat utan man skall få välja själv när man vill flytta dit. Lägsta ålder 65+. Och det vara hyreslägenheter, attraktivt för de flesta äldre. På detta sätt friställs boende för barnfamiljer och andra som vill äga och sköta sitt hus/ bostadsrätt.

Uteaktiviteter:

För att få äldre att röra sig ute så skall det finnas många sittbänkar utplacerade, såväl som på vandringsleder som i tätbebyggda områden.

Utegym eller små parker som stimulerar till rörelseövningar av olika slag.

Cykling, som blir mer och mer vanlig, är en lämplig uteaktivitet för äldre. Cykelbanorna bör utformas så att de har plats för trehjulingar med tanke på många äldres sämre balans. Och fler cykelbanor ! Vägarna till Sundsby Säteri är inga lämpliga cykelvägar. Speciellt kan man studera vägen förbi Hjärteby, vacker väg men verkligen farlig för alla förutom bilister!

Naturliga mötesplatser.

Även om man är äldre vill man gärna gå på ett fik eller matställe. Finns gott om dessa möjligheter men inte på Östra Tjörn. I Höviksnäs där det planeras för äldrebo-

ende kan en sådan lämplig plats vara i gamla Höviksnäs, där nu den gamla trävirkesbutiken har lagt ner. Tänk en gästhamn med ett mysig kafe, vilken fin samlingspunkt för alla . Om det dessutom blir en färjeförbindelse till Stenungsund, vilket lyft för hela Östra Tjörn!

Kollektivtrafik.

En bra kollektivtrafik med varierande typ av fordon är bra både för miljön och för invånarna, och särskilt då för äldre som av olika skäl kanske inte kan köra bil.

Kollektivtrafiken skulle också planeras så att Tjörn blir litet rundare så att man kan ta sig till alla underbara platser som finns, till exempel Sundsby Säteri och Pilane.

➤ 13. Kvinna i barnfamilj, 11–17 år, nordöstra Tjörn

Det finns lekplatser ock skolor med mängder utav möjligheter. Jobb och industrier.

Höviksnäs

➤ 12. Åretruntboende man, 11–17 år, nordöstra Tjörn

Sedan hände något hemskt bron rasade och människor dog men Tjörn fick en ny bro den här gången starkare och så gick åren fler och fler människor kom till Tjörn.

➤ 14. Anonym

Det gick bra det bor många människor och djur många bra jobb och skolor att alla ska ha nåt göra på fritiden och dagarna det är lugnt och frid gyma att man får bygga sitt eget hus att man ska bygga bra vägar att sjukvård ska vara med LSS boende psykiskt boende det ska vara fler äldreboende att man kan välja själv insamling rädda barn hjälpa andra ur fattigdom

➤ 15. Åretruntboende kvinna, 31–50 år, östra Tjörn

På önskar att det blir en fri på ön och Tjörn hoppas att det finns många fina mysiga skogar kvar mm

I vatten att fisken ska må bra och att hålla fortfarande att hålla sverige rent, det är inte bra att slänga skräp i naturen, och att alla ska vara snälla mot varandra.

Önskar att alla är snälla och trevliga att sjukvården ska vara lika bra som den är idag 2021 20 år fram mot. Och att djuren ska mår lika bra som dom gör nu. Och att alla ska vara snälla och trevliga mot djuren, för djuren kan inte försvara sig på samma sätt som vi människor.

➤ 16. Åretruntboende man

Bo på husbåtar tångrestaurang bra äldreboende.

